Wi Jahan then Tridie med Gudz nåde, Sweriges, Göthes ...

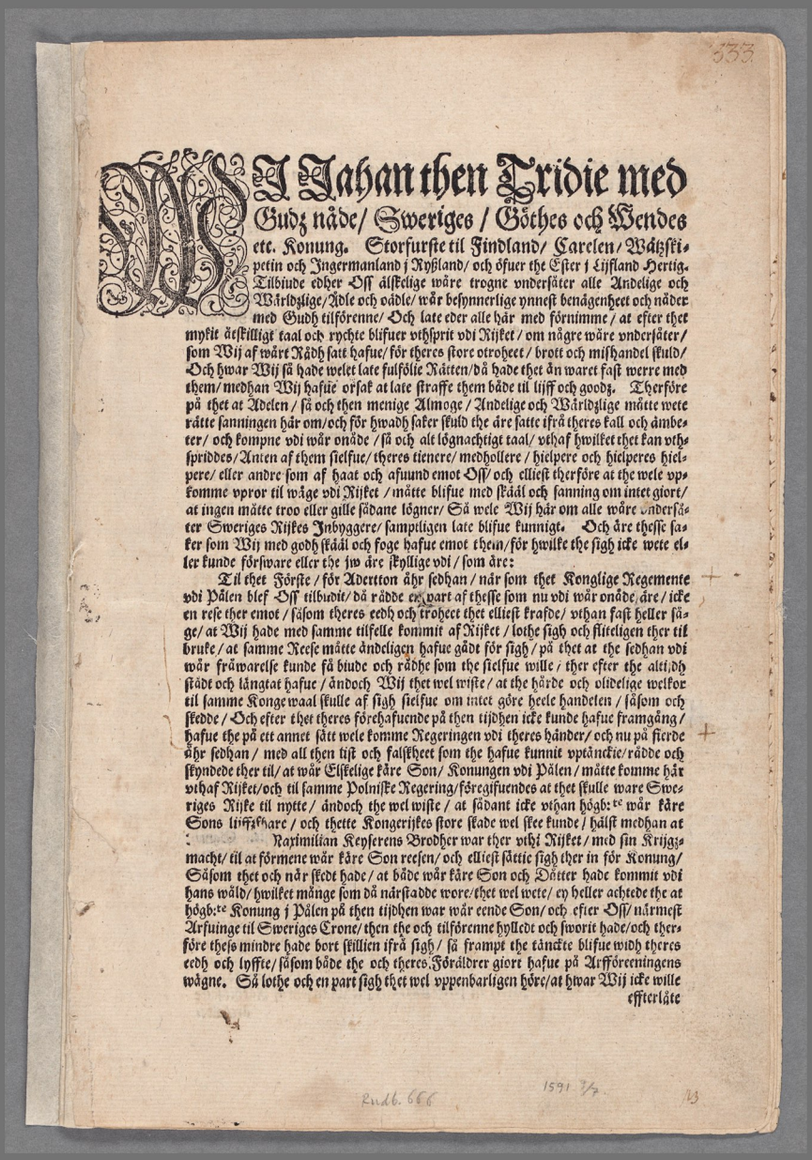

Wi Jahan then Tridie med Gudz nåde/ Sweriges / Göthes och Wendes etc. Konung. Storfurste til Findland/ Carelen/ Wätzskipetin och Ingermanland j Ryßland/ och öfuer the Ester j Liffland Hertig. Tilbiude edher Oss älskelige wäre trogne undersåter alle Andelige och Wärldzlige/ Adle och oadle/ wår besynnerlige ynnest benägenheet och nåder med Gudh tilförenne/ Och late eder alle här med förnimme/ at efter thet myket åskilligt taal och rychte blifuer vthsprit vdi Rijket/ om några wäre undersåter/ som Wij af wårt Rådh satt hafue/ för theres store otroheet/ brott och mishandel skuld/ Och hwar Wij så hade welet late fulfölie Rätten/ då hade thet ån waret fast werre med them/ medhan Wij hafue orsak at late straffe them både til liff och goodz. Therföre på thet at Adelen/ så och then menige Almoge/ Andelige och Wärldzlige måtte wete rätte sanningen här om/ och för hwadh saker skuld the äre satte ifrå theres kall och ämbeter/ och kompne vdi wår onåde/ så och alt lögnachtigt taal/ vthaf hwilket thet kan vthspriddes/ Anten af them sielfue/ theres tienere/ medhollere/ hielpere och hielperes hielpere/ eller andre som af haat och afund emot Oss/ och ellieſt therföre at the wele vpkomme vpror til wåge vdi Rijket/ måtte blifue med skääl och sanning om intet giort/ at ingen måtte troo eller gille sådane lögner/ Så wele Wij här om alle wåre undersåter Sweriges Rijkes Inbyggere/ sampteligen late blifue kunnigt. Och äre theſſe saker som Wij med godh skääl och foge hafue emot them/ för hwilke the sigh icke wete eller kunde förswara eller the jw äre skyllige vdi/ som äre:

Til thet Förſte/ för Adertton åhr sedhan/ när som thet Konglige Regemente vdi Pålen blef Oss tilbudit/ då rädde ey wart af theſſe som nu vdi wår onåde äre/ icke en reſe ther emot/ såsom theres eedh och troheet thet ellieſt krafde/ vthan fast heller säge/ at Wij hade med samme tilfelle kommit af Rijket/ lothe sigh och fliteligen ther til bruke/ at samme Reeſe måtte ändeligen hafue gådt för sigh/ på thet at the sedhan vdi wår frånwarelſe kunde få biude och rådhe som the sielfue wille/ ther efter the alt.dh städe och långtat hafue/ ändoch Wij thet wel wiſte/ at the härde och olidelige welkor til samme Konge waal skulle af sigh sielfue om intet göre heele handelen/ såsom och skedde/ Och efter thet theres förehafuende på then tijdhen icke kunde hafue framgång/ hafue the på ett annet sått wele komme Regeringen vdi theres händer/ och nu på fierde åhr sedhan/ med all then tiſt och falſkheet som the hafue kunnit vpkänckie/ rådde och skyndede ther til/ at wår Elſkelige kåre Son/ Konungen vdi Pålen/ måtte komme hår vthaf Rijket/ och til samme Polniſke Regering/ föregifuendes at thet skulle ware Sweriges Rijke til nytte/ ändoch the wel wiſte/ at sådant icke vthan högb:te wår kåre Sons liffhare/ och thette Kongerijkes store skade wel skee kunde/ hälſt medhan at

Raximilian Keyſerens Brodher war ther vthi Rijket/ med sin Krijgsmacht/ til at förmene wår kåre Son reeſen/ och ellieſt sättie sigh ther in för Konung/ Såsom thet och när skedt hade/ at både wår kåre Son och Dötter hade kommit vdi hans wäld/ hwilket många som då närstadde wore/ thet wel wete/ ey heller achtede the at högb:te Konung j Pålen på then tijdhen war wår eende Son/ och efter Oss/ närmeſt Arfuinge til Sweriges Crone/ then the och tilförenne hyllede och sworit hade/ och therföre theſs mindre hade bort ſtillien ifrå sigh/ så frampt the tänckte blifue widh theres eedh och lyffte/ såsom både the och theres Föräldrer giort hafue på Arfföreeningens wägne. Så lothe och en part sigh thet wel vppenbarligen höre/ at hwar Wij icke wille

effterlåte

SOT // 82Aa 14/1 Ligg. Fol. F1700 Bland. / Kungl. förordningar -1599

Tillkomstår 1591
Digitaliserad år 2016

National Library of Sweden

Wij Jahan then Tridie med Gudz nåde/ Sweriges / Göthes och Wendes etc. Konung. Storfurste til Findland/ Carelen/ Wätzskipetin och Ingermanland j Ryßland/ och öfuer the Ester j Liffland Hertig.

Tilbiude edher Oss ålskelige wåre trogne vnderſåter alle Andelige och Wärldzlige/ Ädle och oädle/ wår besynnerlige ynneſt benägenheet och näder med Gudh tilförenne/ Och late eder alle här med förnimme / at efter thet mykit ätskilligt taal och rychte blifuer vthsprit vdi Rijket / om några wäre vnderſåter/ ſom Wij af wårt Rådh satt hafue/ för theres store otroheet / brott och mishandel skuld/ Och hwar Wij så hade welet late fulfölie Rätten/ då hade thet än waret fast werre med them/ medhan Wij hafue orſak at late straffe them både til liff och goodz. Therföre på thet at Adelen / så och then menige Almoge / Andelige och Wärldzlige måtte wete rätte sanningen här om/ och för hwadh saker skuld the äre satte ifrå theres kall och ämbeter/ och kompne vdi wår onåde / så och alt lögnachtigt taal/ vthaf hwilket thet kan vthspriddes/ Anten af them sielfue/ theres tienere/ medhollere / hielpere och hielperes hielpere/ eller andre ſom af haat och afuund emot Oss/ och elliest therföre at the wele vpkomme vpror til wåge vdi Rijket / måtte blifue med skääl och sanning om intet giort/ at ingen måtte troo eller gille sådane lögner/ Så wele Wij här om alle wåre vnderſåter Sweriges Rijkes Inbyggere/ samptligen late blifue kunnigt. Och äre theſſe saker ſom Wij med godh skääl och foge hafue emot them/ för hwilke the sigh icke wete eller kunde försware eller the jw äre skyllige vdi / ſom äre:

Til thet Förſte / för Adertton åhr sedhan / når ſom thet Konglige Regemente vdi Pålen blef Oss tilbudit/ då rådde en part af theſſe ſom nu vdi wår onåde äre / icke en reſe ther emot / såſom theres eedh och troheet thet elliest krafde/ vthan fast heller säge/ at Wij hade med samme tilfelle kommit af Rijket / lothe sigh och fliteligen ther til bruke / at samme Reeſe måtte ändeligen hafue gådt för sigh / på thet at the sedhan vdi wår fråwarelſe kunde få biude och rådhe ſom the sielfue wille / ther efter the altijdh städt och längtat hafue / ändoch Wij thet wel wiſte / at the härde och olidelige welkor til samme Konge waal skulle af sigh sielfue om intet göre heele handelen / såſom och skedde / Och efter thet theres förehafuende på then tijdhen icke kunde hafue framgång / hafue the på ett annet sätt wele komme Regeringen vdi theres händer/ och nu på fierde åhr sedhan / med all then tist och falskheet ſom the hafue kunnit vptänckie/ rådde och skyndede ther til/ at wår Elskelige käre Son/ Konungen vdi Pålen / måtte komme här vthaf Rijket/ och til samme Polniſke Regering/ föregifuendes at thet skulle ware Sweriges Rijke til nytte / ändoch the wel wiſte / at sådant icke vthan högb:te wår käre Sons liffzfhare / och thette Kongerijkes store skade wel skee kunde / hälst medhan at

Maximilian Keyſerens Brodher war ther vthi Rijket / med sin Krijgzmacht/ til at förmene wår käre Son reeſen/ och elliest sättie sigh ther in för Konung/ Såſom thet och når skedt hade / at både wår käre Son och Dätter hade kommit vdi hans wäld/ hwilket många ſom då närſtadde wore/ thet wel wete/ ey heller achtede the at högb:te Konung j Pålen på then tijdhen war wår eende Son/ och efter Oss/ närmeſt Arfuinge til Sweriges Crone/ then the och tilförenne hylledt och sworit hade/ och therföre theſs mindre hade bort skillien ifrå sigh / så frampt the täncke blifue widh theres eedh och lyffte/ såſom både the och theres Föräldrer giort hafue på Arffföreeningens wägne. Så lothe och en part sigh thet wel vppenbarligen höre/ at hwar Wij icke wille

efterlåte

Rudb. 666 1591 7/7 13

efterlate wår kåre Son drage åstadh (ändoch han sielf ther til ingen wille hade) då skulle Wij stå them til rätte för alle Rijkzens Inbyggere/icke achtendes at Wij så wel dee som nu åre regerende Konung/ och icke hade boort therför någen sware til rätte / efter sielfue saken war alle wåre vndersåter skadelig. Men the och alle wåre vndersåter bör stå Oss til rätte / vdi alle the ärender Wij kunne hafue them med skåål at tiltale. Och war thet een stor oförnuftig högfärdh och dristigheet / at tilbiude Oss thet Wij skulle stå them til rätte/ för thet Wij icke wille twinge wår eende Son ifrå Oss af Rijket vthan några föregångne afhandlade welkor / Theslikest war thet och itt stort oförnuftigt oförstånd / dårskap och galenskap tilbudit / at wele twinge Oss til at göre någet emot wår egen wilie / hälst at sände wår kåre Son ifrå Oss/ efter thet war vdi wår macht at göret eller latet / hwilket them icke war owetterligit / Men the kunde icke vnderlate at vptäckie theres wanart emoot Oss och wår Konglige affödhe och slächt. Så wille icke för:ne affatte af Rådhet / late med samme wår kåre Sons bort reese fördröyes/til thess Wij ther om hade latidt handle med wår Elskelige kåre Broder / högborne Furste/Her Carl/ Sweriges Rijkes Arffurste/ Hertig til Sudermanland/ Närijke och Wärmeland etc. och flere af Rijksens Ständer/och förnimme theres mening ther om /såsom wel tilbörligit warit hade / vthan twifuel therföre / at the fruchtede thet alle Rijksens Inbyggere / så wel Andelige som the Wärldzlige / Ädle och oädle / skulle säye ther emot / hälst när the förnumme otilbörlige welkor som Konge waalet gick opå/ hwilket them och sielfue hade boort betänckie / och heller samptligen begäret at högb:re wår kåre Son wille blifue qwar vdi Rijket / hwilket bättre warit hade / efter såsom högb:re wår kåre Brodher allrede ther emot rådt hade/thet them war wetterligit/såsom och wåre trogne Män och Rådh / Oss Elskelige the Ädle och Welborne Her Niels Gyllenstierne / Rijkz Drotzet och öfuerste Cantzeler / och Her Claes Fläming / Rijkz Marsk och öfuerste Admiral etc. giorde thet samme/ Therföre och the andre wel kunde tänckie/ at thet än ytterm̃here motsagn skee skulde/hwar thet til almenneligit Rådslagh kommit hade/ Så kunde och icke heller the härde och onde welkor / som Konge waalet war gångit opå/wände them ifrå samme theres falske och orätträdige företagende med wår kåre Sons bortfärdh / förty the wiste wel hwadh som Erich Sparre hade lofuet och tilsagt the Påler / ther hade han ingen befalning opå / Och war alt̃sammens skedt emot wår Elskelige kåre Sons / theslikest menige Rijkes Inbyggeres wetskap och willie/ är och förthenskuld hwarken då eller sedhan någen tijdh af Oss eller Rijksens Inbyggere blefuet samtyckt och gillet / efter thet war både Oss och Sweriges Rijke olidelig. Såsom thette: at the Påler skulle bekomme Estland / som Oss och Sweriges Rijke så märckelig vmkostnat stått hafuer / förvthan mång redelig Man som ther hafuer satt lifuet före. Item/ at med Sweriges Rijkes vmkostnat skulle fem Slott och Befästninger blifue vpbygde widh then Turkiske och Tatterske Grentze/och them med Folck/ Skytt/Kruth och Lodh försörie när så behöfdes/ Theslikest vthruste en Skipzflote med all tilbehöring på Sweriges Rijkes vmkostnat/the Påler til bäste. Sammeledes at the Påler skulle beholle all thet Skytt som wårt Swenske krijgsfolck bekomme för Wendhen/såsom och all then Penninge Summe som the åre Oss och wår Elskelige kåre Liffz Arfuinger skyldige/ sampt all then Penninge Rente vdi thet Kongerijket Neapolis vdi Wälskland / och mhere ther til som Oss är harmligit/ och här elliest wore förlängt at vptälie / hwilket Erich Sparre så obeskedeligen och orätträdheligen bortlofuade / förvthan wårt läff / tilständ / wetskap och willie / som förbemält är/ Ther emot Wij igen icke med then ringeste Bookstaff om något åre förwissede/ anten hielp / förbund eller annen deel som j sådane saker pläger skee/ at thet ene hade mott warit lijke med thet andre/ Therföre oss för:ne wäre otrogne Män som af Rådhet satte

åre/ alde-

åre / aldeles oredeligen härvdinnen handlet hafue / at på sådane onde otilbörlige welkor rådde ther til / Ty ändoch Pålen är itt mechtigt Kongerijke / ther många hafue stät och trachtet efter / så borde them liikwel icke hafue rådt och skyndet wår kåre Son ther til / at H: K:tt skulle öfuergifue sitt kåre Fädhernes Arffrijke / och tage widh itt fremmende Konungerijke / med sitt egit Rijkes skadhe och förminskelse / som doch Sweriges Lagh förbiuder / Dy Konungar icke må minsche för anner Konunge som efter komber / efter som j fempte Konungz eedz Artickel vthtryckeligen förmält är / ther til med skedde thet och både emot wår och wår kåre Sons eghen willie / och Sweriges Rijke til alzintet gagn eller båthe / så mykit som thet än här til hafuer sigh see latidt / wiste och ther hoos at thet war til befruchte at högb:te wår kåre Son anten sellen eller aldrig kunde komme hist igen / Oss både til störste hiertens sorgh och ånger.

Thernäst hafue och samme olydige och otrogne Män icke mindre flijt giordt til at åstadkomme oenigheet emellan Oss och högb:te wår Elskelige kåre Brodher / etc. ther til the idkeligen / och på åtskillielige sätt / vdi många åhr sigh winlagt hafue / vpdichtendes een hoop lögner / som här wore förlängt at förtälie om / och bland annet hafue the föregifuit / at högb:te wår kåre Brodher annorledes skulle ware tilsinnes emot Oss / än som thet sigh borde. Såsom och wele förminske något af thet som Oss tilhörer widh Gräntzen vdi Furstendömet / och ägne sigh til wår rättigheet. Theslikest hafue the och beklaget sigh för Oss / at högb.te wår kåre Brodher emot Lagh och Rätt hade afhändt them ifrå thet som them medh rätte hafuer tilhördt vdi Jord och Ägendom. Och elliest framfördt många andre osanferdige klagemåål / ther med the hafue welet reete Oss til harm och wrede / och komme osämie åstadh Oss emellan / ändoch at hwadh som the vdi så måtte sagt hafue / är vppenbare lögn / och enär Wij ther opå til swar gifuit hafue / at the sådant wår kåre Brodher rättwisligen med witne och skääl öfuer bewise skulle / så hafue the strax fallit på en annan bogh / och sagt at the för theres egne saker skuld / icke wele höre thette Kongerijke j någen oroo. Och theßförinnen med lögn och förräderij vpfylt heele Rijket / huru orättwisligen wår kåre Brodher sigh emot them förhollit hade / Såsom och öfuertalet andre / at the med dem ett göre skulle / oachtet at the intet med Lagh eller Rätt öfuer wår kåre Brodher hafue sigh at beklage / Therföre Wij och icke heller kunne j så måtte beskylle wår kåre Brodher j någre saker. Ey heller wete Wij at högb:te wår kåre Brodher hafuer budit til at welet tage eller afhände ifrå någrom högre eller ringere liitet eller mykit emot Rätten / Therföre och högb:te wår kåre Brodher hafuer budit och tilbiuder sigh at wele swara them som förmene sigh som någen deel hafue något skäligt och rättmätigt tiltale. Förskrefne affatte Rådh hafue icke latidt sigh nöye / at the hafue rådt och styrckt til osämie emellan Oss och wår kåre Brodher / vthan och skyndet tienerne til at göre thet samme / ändoch the sådant icke hafue welet eller kunnit göret / medhan the ingen foge eller rätt hafue ther til haft. Item / kommit thet och til wåge at Borgerskapet vdi Nyköpingh / och flere Städher j Rijket skulle beklage sigh öfuer några Marcknadzstädher / som wår kåre Brodher j sitt Furstendömme hafuer förordne latidt / ändoch the af högb:te wår kåre Brodher icke hafue warit satte / vthan af ålder brukede / doch på andre städher / och sedhan allene af högb:te wår kåre Brodher på begwämlige tijdher och rum förordnede / Rijket til gode och förmering / och hafue nu för:ne af Rådhet gerne seet / at thet genom sådane medel hade kommit til vppenbare owenskap emellan Oss och wår kåre Brodher / och the sedhan hade fåt Regementet vthi theres händer / såsom wel är til at see af thet Latiniske brefuet the hafue latidt författe at theres vpsät så warit / förty vdi samme Latiniske bref hafue the förvthan wårt wetskap och willie vthslutdit högb:te wår kåre Brodher ifrå Regeringen och Förmynderskapet / om Oss vdi högb.te wår kåre Sons

fränwarelse

Tränwarelse något dödeligit händt hade / som doch både på Blodhskylskaps wägne / och efter Sweriges Lagh borde ware Förmyndere såsom then skylleſt / och hälst å Fädhernet / etc. och satt sigh sielfue j stadhen igen / Men hwadh Oss j så måtte något hade widhkommit / då hade thet icke strax gåt efter theres willie / medhan högb:te wår kåre Brodher icke hade welet gifue hälst Regementet / hwilket wår Brodher medh rätte boort hade vdi fråwelse / och på wår kåre Sons Konungens j Pålens wägne. Och hade så kommit til inbördes örlig vdi Rijket / vnderſåterne til fördårff / ther til då sådane otrogne affatte Rådh hade allene warit orsaken / men hår hafue the intet tänckt opå eller ihugkommit / vthan med seendes ögon warit blinde / för then store åtrå som the hafue haft ther til / at the kunde ware vthan Konung eller Konungen långt ifrå / på thet the vdi Konungens fråwere kunde få göre och late efter theres eghen willie och behagh. Hwadh förfång som och är skedt vdi Rijksens saker / medhan then owillie warit hafuer / både j thet at Örliget emot Rijksens fiender icke är så blifuit fulfölgt som thet sigh borde / såsom och ellieſt vdi många andre måtte / thet är wel allom wetterligit / Så kan och therföre theres vndskyllen intet gälla / at the vrsåkte sigh / at the icke hafue kommit emellan oss och högb:te wår kåre Brodher / förty på thet the skulle thess bätter främie theres willie / och theres falske förchafuende emot Oss / hertes ware troligen och velmeent / så stälte the itt bref j Räffle / som the hadhe achtedt at sände til högb:te wår kåre Brodher / ther the wille komme H: K:tt på sin sidhe emot Oss / ändoch några thet sedhan förhindrede / at thet icke gick för sigh. Theslikeſt sände the en Afskrift af theres förwitelse skrift til högb:te wår kåre Brodher med framlidne Her Benkt Gabrielson / ther med the wille beweke wår kåre Brodher at göre ett med them / thet som Oss kunne ware emot / Lothe och ellieſt med Carl Sture begåre / at högb:te wår kåre Brodher wille tage och anamme them vdi hägn och förswar emot Oss / hwilket war rätte grepet / at komme osämie och oenigheet til wägha / medhan the wel wiste Oss sådant icke wele / såsom ey heller borde tilstädie / och the sielfue sin emellan icke lide wille eller kunne.

Til thet Tridie / Medhan the nu thet wel förstå hafue / at thr intet meere vnde emellan Oss och högb:te wår kåre Brodher vthrätte kunne / så hafue the nu nyligen igenom theres Slächt och Wåner begåret at wele komme osämie och oenigheet emellan högb:te wår kåre Son Konungen j Pålen etc. och höb:te wår kåre Brodher etc. Endoch Wij wel wete / at the ther med intet vthrätte / och hwar the torde wåget / Och hade förhopning om / at theres vpsåt skulle få framgång / åre the wel så oförskämde / at the vnderstode sigh at göre thet samme emellan Oss och högb:te wår kåre Son / Men då skulle bådhe the och alle som ther vdi sigh bruke late / förſt stå thet straff som the förtiene haffue.

Til thet Fierde / Så är thet och ingen ringe otroheet aff them / at ändoch Wij hade betrodt them om alle Rijksens högwärdnade ärende at beställe / och förthenskuld försörgde them medh fast större och yttermere Förläninger / Theslikeſt och mere förögt och fast förbättret theres Jordegodtz och Arflig egendom / än någen Konung för Oss giordt haffuer / medh hwilket the sigh icke hafue nöye latidt / ey heller eens warit therföre tacksamme / vthan altijdh begåret ytermere / icke achtandes / at Wij och Cronon vthi thenne otridelige tijdhen icke hafue thet wel då än sidher mhere vmbåre kunnit / Så hafue the lijkwel icke latidt sigh med något alfuar wärde / om wårt och Rijksens gagn och bäste / vthan motwilligen försummet / at wåre och Cronones Gräntze Befästninger icke åre blefne med macht och annen deel vthi tijdh förſörgde som thet sigh borde / hwilket och är then störſte orsak / at samme Befästninger åre kompne vthi Fiendens wold / Oss och hele Rijket til förtaal och ingen ringe harm / affaknet och skade / Endoch Carl Henrichson / sampt hans Brodher Jören / som åre allerede förthenskuld af fyre och tiugu Adelsmän

sagde ifrå

sagde ifrå lijfuet/ äre ther til/ sampt med the affatte Rådz Personer en stor orsak/ såsom edher alle ther om än ytterligere framdeles skal blifue kunnige. Och ändoch Wij befalte at the skulle hafue blefuet qwarre vdi Lijfland / och beståltt om Krijgssakerne / så droghe the doch lijkwel emot wår befalning och vthan wårt läf och minne ther ifrå/ och vthgiorde några af Adelen/ hwilke vthförde falskt rychte om Oss/ och wårt förehafuende / ther af Krijgsfolcket blef owilligt / och fick reddoghe / och Fienden blef thes meere modig och trätzig/ såsom sedhan (ty werr) förmykit blef yppenbart/ ändoch hans modh och macht på thenne tijdh något är förminsket.

Til thet Fempte / Så är och af them otroligen handlet / j thet at både then hielp som Rijkens vndersåter hafue åhrligen vthgiordt til Krijgsfolcksens befordring / såsom och annen vpbörd och ränte som ther til skulle wändt blifuit / hafue the sielfue förtärdt och förskingret / eller och af otroheet och mootwillie qwarre hollit här vdi Rijket / at then vdi rätten tijdh icke framkom / så at icke allenest Krijgsfolcket både Hofmen och Knechter / som ther af skulle hafue theres löhn och lijfzfödhe / hafue mäst lidit nödh/ hunger och frost / och ther igenom fallit vdi siwkdom / och blefne fördärfuede/ vthan och Wij på then Lijfländiske reese / blefue på alle deeler så förwahrlösedhe / både til Maat och Penninger / at ther af görligen war til see / thet the ingeledes wille at Wij något gott på then Reese skulle vthrätte kunne / och blefue affärdigede allenest med en handful Folck / så at wår Krijgs Öffuerste aldrigh någen tijdh tilförenne wardt så snöpligen åstadh sänd / och sedhan med alle deeler så ille försörgd / som Wij på samme Reese blefue affärdigede / lijke som the wille hafue sagt: Dragh åstadh och kom aldrigh igen / eller åt minste medh ovthrättede saker / och vdi så måtte så mykit them stodh til görende / öfuergåfue och förrådde Oss ibland främmende Folck. Så är och af Räkenskaperne til at see / huru mykit af för:ne hielper til Rijkens bäste kommit är / och hwadh som the emot theres egne giorde rådhslagh / sielfue inne medh sigh hollit hafue.

Til thet Siette / Så kan och bewijsas at samme affatte Rådh hafue skrifuit Oss til / och föregifuit at wärt Krijsfolck war [illegible] och afbetalet / för theres återstände besoldning / och finnes vdi sanning fast annorledes / Ty Krijgsfolcket mhane och kräfie ännu theres löhn för många förlidne åhr tilbäke.

Til thet Siunde / huru otroligen och orätträdheligen the hafue städt theres Rådz embete före / thet förnimme Wij nu daghligen / förty ändoch them hafuer wel warit kunnigt / then store orätt och öfuerwold / som Krijgsfolcket vdi Findland hafue tilfoget wåre vndersåter ther sammastädz / vdi så måtte / at the icke hafue late nöye sigh med then Ordning / som på theres Borgläger hafuer warit giordt / vthan tagit ifrå vndersäterne fyredubbelt ther öfuer. Och befinnes nu allenest för några förlidne åhr / då löper Summen til tree tynner Guldh / och ther öfuer til Sextiye och Sextusend / Femhundrede och Nyetie daler / som en part af Krijgsfolcket besynnerlig the Findske / hafue vdi Findland tagit öfuer Ordningen. Ther widh doch för:ne af Orädhet icke eens Oss warnet och tilkenne gifuit hafue.

Til thet Ottende / Hafue the och ingen omwärdnet haft til at förförrie Cronones Huus och Gårder / ther the hafue warit och haft befalninger / vthan vdi then stadhen / the skole hafue hollit något tilstädes vdi förrädh / ther hafue the sielfue med theres egit Folck / och en hoop onyttigt Sälskap tärdt och förskingret vpbörden / så och ellieft afhändt hwadh j förrädh warit hafuer / at Wij hafue funnit fast ringe för Oss när Wij äre kompne ther til / och som offtest föge annet än tome Huus / och alting warit vthödt / och förthenskuld nödges sökie hielp hoos vndersäterne. The hafue och vthan wart läf och minne vnderstät sigh til at tage af Cronones Slott och Fäster en hoop Skytt / och late före in på theres Huus och Gårder / och ellieft tilstadt andre thet göre/

och dölde

och döldt medh them/Såsom och warit fast försummelige vthi rätten tijdh at beställe om then deel som til wårt Konglige Hoff och Huushåld hafuer behöfdz/Icke heller hollit wåre Jougter til sådant at göre/medhan Wij för andre Rijkzens wårdende saker sådane ärender icke hafue kunnit sielfue beställe/vthan meere hafue the befalet wåre Jougter at achte theres gagn och bäste. Therföre och wåre vndersåter/som offtest Oss owetterligen vdi mångehande måtte j olaghlig tijdh åre blefne betungede.

Til thet Nyende/När Wij hafue befalt them om Rijkzens saker och ärender/at berädhslå/då hafue the vndertijdhen haft några rädzslagh huru sakerne skulle blifue företagne/doch sedhan intet bekymber haft/eller latidt sigh wårde ther om/anten thet hafuer warit betänckt til wärt och Cronones bäste/är blifuit så fulkompnet eller icke/Men theres egit gagn hafue the icke försummet/och huru theres vnderhäldh och förlåninger kunde igenom illistige påfundh ökede och förbättrede blifue/När thet allenest efter theres willie war skedt/så hafue the skyndet sigh hwar hem igen/och latidt så sedhan som förre all vmforgh och mödhe blifue öfuer Oss allene/Så hafue och många theres rådhslagh gåt ther opå/at gärder och hielper skulle pålegges/ther igenom Almogen meere och meere är blefuen betunget/men ther om hafue the intet rådhslagit/huruledes sådane Almogens tunge kunne blifue aflagd och lijset.

Til thet Tyende/Så hafue och en part af them efter theres egen willie och emot theres eedh/och thet kall som Wij them ombetrodt hafue/skiöflet och taget vthur wåre Konglige Cantzelij/hwadh Bref och Skrifter them hälst hafuer synts/så at nu stor saknet vthi många skriftelige handlinger finnes/som man borde hafue rättelse aff.

Til thet Elleffte/Hafue och några af them öfuer theres Förläninger/sielfue tagit sigh löhn och vppehälle/vthan något wårt läf och minne/som är både vdi Spannemål/Boskap och annet/hwilket af them orätt giordt och handlet är.

Til thet Tolffte/Så hafue the och mest altijdh hollit theres Wäpnetienst inne med sigh/then the doch ellies vdi ofridelige tijdher ytermeere/än andre borde holle Rijket til förswar/både för theres Arfuegodz[illegible] och Cronones [illegible] och län/som the innehaft och nutidt hafue.

Til thet Trettonde/Så hafue och för:ne wåre olydige och otrogne Män fåt tilfelle/medhan någen osämje emellan Oss och högb:re wår kåre Brodher warit hafuer/til at swikligen drage vnder sigh/både med köp och skifte/och annen illistigheet/afhände Cronones Jordh och egendom/vdi Åker/Eng/Skogh/Fiskewatn/Torp och Torpstädher/Qwarner och Qwarneströmmer/ther som the med rätte hade borde holle vthöfuer på Cronones wägne och försware/Såsom och tagit ifrå Hospitaler några godz och Gårder/som the fattige och siwke theres vppehälle af hafue skulle/Och synnerligh hafue the som vdi Westergöthland hafue haft af Oss förläninger och theres eenskilte egendom/så och vthuggit Ekeskogerne emot framfarne Konungers förbudh/så wel som och emot Sweriges vthtryckte Lagh/at the icke allenest för många åhr sedhan är borthuggit/som them hade kunnit tilkomme/vthan och thet theres Barnebarn kunde hafue haft til mode/och thet Oss och Cronen eenskilt med rätte hafuer tilhördt/hwarföre Wij och wele late vthgå wårt alfwarsamme Konglige förbudh/at ingen Adelsman här efter skal fördrijste sigh at bruke late för:ne Ekehuggst/widh wår onåde och tilbörligit straff. Och på thet at sådant och hwadh meere the bedrefue och förehade/icke måtte blifue Oss uppenbart/hafue the förbundit sigh emellan/at om några wille ther om gifue Oss tilkenne/då skulle thet lijkwel icke komme fram eller blifue Oss kunnigt/hwarföre the och hade vnderkufuet/och hyllet sigh til wåre Jougter/både med hoot och locken/at the förre giorde emot wår Bref/och hwadh som them af Oss war befalet/än the wille förtörne någen af them/Så hafue the och ellies sate

Jougter

Fougter af och til/ther vthaf sedhan hafuer følge/ at the hafue giordt hwadh them hafuer syntz meere orätt än rätt/ Efter som nu af mångom klaget warder/ Så hafuer och en part af them twinget några Adelsmän theres Godz och Egendom ifrå / hwilke icke tordz klaget therôfuer/ för än nu sedhan the äre kompne vdi wår onåde/ och theres welde således förminsket.

Til thet Fiortonde/ At såsom the vdi annet icke hafue haft förshn/ at handle och göre thet orätt hafuer warit/ så hafue the och både emot Sweriges Lagh/ och wåre öpne vthgångne förbudz Bref / bruket stort och skadheligit Landzköp / med hwilket först Rijkens vndersåter / och Borgerne j Köpstädherne äre blefne fördärfuede och försvagede/ Sedhan äre och Bönderne med ôfuermätton många skiutzferder och körsler plägede/ til at före theres Godz frå och til genom Landet/ både til Bärgz och annorstädz/ hwilket Landzköp Wij hafue strängeligen förbudit vdi wårt öpne Bref / som på thet åhr 80. af Trycket vthgångit är / och lydher vdi en Artickel / ord frå ord således etc. Til thet förste wille Wij gunsteligen och af Konglig macht/ alfuarligen förmanet/ budit och befalet hafue/ wåre gode Män af Adelen/ så wel innen Rådz som vthen/ at ingen efter thenne dagh / skal fördriste sigh at vpköpe af wåre vndersåter på Landzbygden/ eller och främmende Köpmån / några wharur / och them sedhan sigh til winst och fordeel late vthprånge och sällie/ och j så måtte förtage wäre vndersåter j Städherne theres näring/ handel och wandel/ hwilken ther med beslagen warder/ är han innen Rådz miste förste resen sin Förlåning / ehwadh nampn thet hälst hafue kan / thesslikest godset som han sålde / andre resen miste sammeledes sin Förlåning och godset. Men blifuer han flere reser ther med beslagen / blifue affatt af Rådhet etc. Hwarigenom Wij hafue haft orsak nogh at sättie en part af them af Rådhet/ och tagit Förlåningerne igen / om Wij ingen annen skuld med them hade / ändoch then finnes hoos them alle alt förstor och mykin / Så förmår och Sweriges Lagh / at alle the som vdi Rijkene boo/ åge Konungen lydne holle / budh hans kände / och til tienst ware etc. hwilket the litet achtet hafue.

Til thet Femptonde/ Så hafue the och mest alle haft then sidhen/ at the icke alleneſt sielfue hafue bruket wäre Slott / Huus och Gårder / för Tawerner och Gästehuus/ vthan och befalt theres tienere/ thesslikest andre at göre thet samme / Så at Wij så wel som menige Almogen hafue altijdh most sättie til/ och hollit them frij fordenskap/ at thet jw icke skulle koste them sielfue/ när the nägerstädz vdi Rijket forreese wille.

Til thet Sextonde/ Så hafue och för:ne som af Rådhet satee äre/ tordt thet wäge vdi Räffle/ at vpsättie sigh emot twenne Konunger/ Oss och högb:te wår kåre Son/ vthan twiffuel therföre / at the hade ingen then the tröstede och lithe på / hwilken them med rätte bör göre nampnkunnig / och genom samme theres otrogne företagende och motwillie/ förspilte the alle gode saker och vpsät / så at ändoch gode tilfelle wore på färde/ at thet hade kunnit komme til fridh med Ryssen/ så blef thet doch genom theres otrogne och lönlige handel tilbake och förhindret / Och war thet fast groffligen och otroligen giordt af them/ at the torde handle med Adelen och Krijgsfolcket vdi Kyrker och annorstädz/ och förmante them at holle medh sigh/ och komme them således til at sättie sigh vp emot Oss / och blifue Oss motwillige och affpännige / Och ändoch många både Adel och andre intet achtede eller trodde hwadh sagt blef / Så bekomme the lijkwel en stor deel med samme theres förrådelige taal och falske föregifuende / vdi mening med sigh/ hwilke sedhan komme thet buller til wäghe vdi Räffle/ och blefue Oss aldeles olydige och otrogne/ icke williendes göre hwadh Wij them befalte/ med mykin annen otroheet/ som Wij icke finge wete af för än någen tijdh sedhan / som Wij komme tilbake hijt til Stockholm igen / Och efter thet så war/ och Wij förnumme / at the med sådane stor

otroheet

roheet omginge / och wille vpwecke vpror emoot Oss / Så wore Wij och elliest förfrämmende icke heller förmyckit säkre / Sågom Oss icke heller mykit gott kunne både thet få och olydige Folcket vthrätte / emot Fienderne / Therföre wille thet icke ware för Oss rådheligit at blifue ther länger / moste så förthenskuld med ovthrättede saker drage ther ifrå emot wårt vpsät och willie / Af hwilket vpror sigh all olycke förorsaket hafuer / som nu sedhan händt är / både strax fiord med the Ryske Befästninger / och så nu vdi näst förlidne Höst / at en hoop af Knechterne / som wore för Narfuen / giorde ther vplop / och förhindrede fridhen / som då war godh förhopning om / menendes thet sigh kunne oftere göre / som the då tilförenne vthan straf bedrifuit hadhe / Och oachtet the wiste at Erich Sparre hade förseedt och swickligen förglömt / the skriftelige bewijs och witnesbref som the Påler hade bordt göre Sweriges Rijke igen / emot thet myckle som han them öfuer wårt tilstånd / och wår wilie / Rijket til skadhe lofuet hade / Och nu säge at the Påler ändeligen begärade wår kåre Son med sigh tilbake igen / Så handlede the lijkwel icke ther opå / at the Påler hade most tilförenne yttermere än för skedt war / med Bref och Segel / vthlofue sigh framdeles når Wij thet begäre / icke wele förhindre wår kåre Sons hemreese hijt til Swerige igen / thet them med rätte hade bordt at göre. Såsom och icke heller wille the sigh här ou något beflite / at the olidelige welkor / som Erich Sparre the Påler dårligen och oredeligen lofuet och tilsagt hade / Hade mott blifuit om intet giordt / Icke heller til thet ringeste handlede ther opå / at för än the Påler wårt beiaket få högb:te wår kåre Son med sig tilbake igen / som the ändeligen begärede / at the åter ther emoot hade most lofue och tilsäye sigh wele på theres sidhe beflijte sigh om / och förhielpe til / at wij Swenske anten mätte få hielp och medholdh af them emot Fienden / eller och en stadigh fridh med Ryssen / på then Handelsdagh / som då stå skulle / eller och fredhen hade kunnit blefuit förlänat på några åhr / Men här vdinnen / hwadh som Oss och Rijket hafuer kommit til gode / hafue the sigh intet bekymbret / vthan winlagt sigh ther på allermest / huruledes the kunne komme wår kåre Son tilbake åth Pålen igen / på thet the theres vpsät som the hade om Regeringen här vdi Rijket / ther the hadhe latidt ställe thet Latiniske brefuet opå / mätte gå för sigh / så at the hadhe fåät ther om laghe / som the hafue sielfue welet.

Til thet Siuttonde / Så hafue en part af för:ne affatte af Rådhet / icke alleneste stält och skrifuit Oss otilbörligit Bref til / vthan och kommit Krijgsfolcket / som vdi Narfuen stadde wore / at göre thet samme.

Och ändoch Wij för sådane orsaker skuld hafue latidt kalle them hijt til Oss / at Wij wele förnimme / huru the sigh ther emoot säsom och flere Puncter / som Wij hafue emot them / försware wille / hafue the doch icke eens begäret / anten skrifteligen eller muntligen at försware sigh / Såsom the ey heller med någen skäl sigh therföre vthlede kunne / Och icke thesomindere blifue the altijdh widh theres stijffue sinne / och vthspride j Landet / at them skeer stoor orätt / Och synnerligen föregifue the / at Wij skole ware blefne them onädige för thet the hafue altijdh rådt til fridh / och Wij skole doch icke hafue welet theres rädh efterfölie / hwilket sigh j sielfue sanningen fast annorledes hafuer. Ty för thesse förtalde orsaker är thet skedt och icke några andre / och på thet at allom må kunnigt och vppenbart ware / hwadh saker Wij hafue emot them / at the icke skole säye thet Wij hafue giordt them orätt. Therföre hafue Wij warit förorsakede / at late thesse Puncter gå j Trycket / hurtwthaf alle rättsinnige trogne vndersäter wel kunne befinne / huru otrolige och otilbörlige / samme affatte Rådh sigh emot Oss förhollit hafue / Och ändoch Wij för sådane saker wel godh foghe haft / at late them laghligen straffede blifue / efter som hwars och eens brott och skuld warit hafuer / hälst efter the icke hafue welet fallet til föge / och ödmiuke sigh för Oss / såsom theres rätte Öfuerheet /

heet/ efter som them med rätte borde göre/ lijkwel hafue Wij för höghe Personer flijtige förböner latet thet blifue tilbake/ och alleneſt giordt then Förordning / at the här efter skole blifue j nögre acht och förwarning holdne / än som skedt ar/ Een part widh wåre Slott och Gårder/ och några widh theres egne Säthegärder / in til thes the sigh för Oss/theres brott bekenne/ och ytterm̃ere falle til föge/ och sökie nåder / än the här til hafue göre welet / Och begäre Nådeligen/ at j wåre trogne vndersåter alle icke wele troo eller gille hwadh som för:ne otrogne Män som af wårt Rådh satte äre / theres medhollere/hielpere och hielperes hielpere / eller andre/ som heele Rijkſens fördårf åträ/ annorledes än som förbemält är / wele eller kunne här om föregifue / vthan holle thet för lögn och bedrägerij / Såsom thet och j sanning icke annet är / Ty j hafue jw sielfue kunnit förnimme hwadh lyfte som edher wederfaren är/ sedhan Wij med wår kåre Brodher äre blefne sååthe och eenige/ förvthan hwadh annet gagn/ som j Rijkſens saker ther igenom følgt hafue/ Och förſee Oss hulle/ trogne och rättrådige vndersåter j alle måtte/ Wij wele här emot wete och achte alles edhre gagn och bäſte / efter som Wij thet på wårt Konglige kall och embetes wägne / och efter Sweriges Lagh at göre skyllige äre/ ther om j ingen twifuel hafue skole | Och befalendes edher samptligen och synnerlighen här med Gudh Alzmechtigh. Skrifuit på wårt Konglige Slott Stockholm / then Nyende Julij / Åhr efter Christi bördh Ettusendt / Femhundret på thet Nyetyende förſte. Vdi wårt Regementz tiſdh på thet Tiugunde och Tridie.

Vnder wårt Konglige Jnſegel.

S. Konungh Johans j Tyckre
vrgangne Patent af Beswäringh
emoch the Rädzpersoner som vthi
ouadh. Kompne wore. Tycke
vthi Stockholm vthi July Maneds
Ao 1591

16